

มมศท 103 สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์

ปัญหาเด็ก วัยรุ่น สตรี และผู้สูงอายุในสังคมไทยและสังคมโลก

วัตถุประสงค์ของการเรียน

1. นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจสถานการณ์ปัญหา ความสำคัญ และประเมินผลกระทบของปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเพศได้
2. นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจแนวคิด เพศภาวะ เพศวิถีและโครงสร้างทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับแนวคิดดังกล่าว
3. นักศึกษาสามารถประยุกต์แนวคิดเพศภาวะ เพศวิถี และบริบทเชิงโครงสร้างทางสังคมวัฒนธรรมในปัญหาสุขภาพสตรีที่เกิดจากความเหลื่อมล้ำทางเพศ

โครงสร้างของการเรียน

ประกอบด้วย 3 หัวข้อ ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกัน

1. **ความเหลื่อมล้ำทางเพศ: สถานการณ์และกรอบแนวคิด** โดยหัวข้อการบรรยายประกอบด้วย เนื้อหาสำคัญคือ การทำความเข้าใจแนวคิดความเหลื่อมล้ำ สถานการณ์โดยรวมของความเหลื่อมล้ำ ผู้หญิงกับความเหลื่อมล้ำ แนวคิดการพัฒนาสตรีที่เคลื่อนจากการมุ่งเน้นพัฒนาที่ตัวผู้หญิง (Women in Development) สู่การมองเห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชาย และความเป็นธรรมทางสังคม (Gender in Development) โดยชี้ให้เห็นข้อจำกัดของการพัฒนา แนวคิดความสัมพันธ์หญิงชาย สถานการณ์การวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางเพศ ผลกระทบของการเหลื่อมล้ำทางเพศ รากเหง้าของความเหลื่อมล้ำทางเพศ

นอกจากการบรรยาย จะมีคลิปวิดีโอ เรื่อง The impossible dream ซึ่งแสดง บทบาทหน้าที่ ประสิทธิภาพของหญิงชายทั้งในบ้านและนอกบ้านที่แตกต่างกันและไม่เป็นธรรม การประกอบสร้างทางสังคมวัฒนธรรมในเรื่องบทบาทเพศทั้งในระดับสังคมและครอบครัว

2. **เพศสภาพ และ เพศวิถี กับสุขภาพทางเพศของวัยรุ่น** เนื้อหาในหัวข้อนี้ ประกอบด้วย แนวคิดเพศภาวะ แนวคิดเพศวิถี สถานการณ์เพศวิถีในสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไป เพศภาวะและเพศวิถีของวัยรุ่น ตัวแบบคำอธิบายพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ปลอดภัยของวัยรุ่น แนวคิดการใช้ถุงยางอนามัยในวัยรุ่น: ภาพสะท้อนเพศสภาพและเพศวิถีวัยรุ่น ข้อเสนอแนะ

นอกจากการบรรยาย จะมี clip video เรื่องทางเลือก ซึ่งมี 3 ตอน แสดงถึง เพศสภาพและเพศวิถีของ

นักเรียนระดับมัธยม มายาคติทางเพศและผลกระทบต่อชีวิตผู้หญิง มุมมองเรื่องเพศภาวะและเพศวิถีต่อปัญหาใช้
ถุงยางอนามัยในวัยรุ่น การต่อรองในความสัมพันธ์หญิงชาย โครงสร้างทางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อเพศสภาพ
เพศวิถีวัยรุ่น และผลกระทบต่อชีวิตผู้หญิง

3. **การตั้งครรภในวัยรุ่น : ภาพสะท้อนความเหลื่อมล้ำทางเพศ** เนื้อหาประกอบด้วย สถานการณ์และ
ผลกระทบของการตั้งครรภในวัยรุ่น ปัจจัยทางสังคมที่กำหนดปัญหาการตั้งครรภไม่พร้อมในวัยรุ่น โครงสร้างทาง
สังคมวัฒนธรรมของสังคมไทยกับการจัดการปัญหาเมื่อผู้หญิงตั้งครรภไม่พร้อม และผลกระทบต่อชีวิตผู้หญิง

นอกจากการบรรยาย จะมี clip video เรื่องกว่าจะรู้เตียงสา แสดงถึงมุมมองเรื่องเพศ เพศภาวะ เพศ
วิถีของวัยรุ่น ผลกระทบของผู้หญิงและครอบครัวต้องเผชิญเมื่อมีปัญหาการตั้งครรภไม่พร้อม เมื่อเทียบกับผู้ชาย

วิธีการเรียน

แต่ละหัวข้อ จะเรียน 2 ชั่วโมง แต่ละครั้ง กระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1. การเกริ่นนำประเด็น วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียน และผลลัพธ์ที่ผู้เรียนจะได้ 5 นาที
2. ทบทวนประเด็นจากครั้งก่อน 5 นาที
3. การบรรยายตามเนื้อหา เวลา 40 นาที
4. การดู clip video 20 นาที
5. การซักถาม 20 นาที
6. การทำกิจกรรมกลุ่มหน้าชั้นเรียน 20 นาที

ครั้งที่ 1 การโต้วาที หญิงชาย ใครสบายกว่ากัน โดยให้แบ่งในห้องออกเป็น 6 กลุ่ม 2 กลุ่ม เป็น
ชาย และอีก 2 กลุ่มเป็นหญิง ประชุมสรุปประเด็น และให้นำเสนอหน้าชั้นเรียนเป็น 3 ทีม

ให้นักศึกษา vote ทีมผู้ชนะที่ชี้ประเด็นได้ดี

มอบงานเป็นรายบุคคลในชั้นเรียน ตอบคำถามเป็นข้อๆ ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเพศมี
จริงในสังคมไทยหรือไม่ แสดงข้อมูล ทำไมถึงคิดเช่นนั้น ให้เหตุผล คะแนนขึ้นอยู่กับจำนวน
ประเด็นที่นักศึกษาสามารถแสดงออกมาได้มากที่สุด

ครั้งที่ 2 การแบ่งกลุ่มออกเป็น 10 กลุ่ม ให้อภิปรายเส้นทางความเสี่ยงของผู้หญิงเรื่องเพศ
เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย และการเผชิญผลกระทบในเรื่องเพศ ผ่านมุมมองความเป็นหญิงความ
เป็นชายของนักศึกษา จากนั้นนักศึกษามองสะท้อนย้อนกลับ หรือวิพากษ์ข้อเสนอเหล่านั้น

ท้ายคาบ ให้นักศึกษาแต่ละ คนให้เลือกเข้าไปสัมภาษณ์บุคคลหลากหลายสถานะ เพื่อรับฟังความคิดเห็นว่า ท่านมีความคิดเห็น รู้สึกอย่างไร หากท่าน หรือคนใกล้ชิดทั้งหญิงและชายของท่านเกิดปัญหาท้องไม่พร้อม ท่านจะอธิบายปัญหานั้นอย่างไร ท่านมีข้อเสนอแนะหรือหาทางออกอย่างไรให้กับลูกหลานของท่านทั้งในการป้องกันและการจัดการปัญหาเมื่อเกิดขึ้นแล้ว จากนั้นให้นักศึกษาวิเคราะห์ว่า ข้อมูลเหล่านั้นมาจากรากฐานของปัญหาแนวคิดอะไร ท่านในฐานะที่เป็นวัยรุ่น ท่านเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของใคร ทำไมถึงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

โดยนักศึกษาเขียนเอกสารสรุปข้อค้นพบ และแสดงทัศนะของตนเองไม่เกิน 1 หน้า ส่งงานชิ้นเรียนคาบต่อไป

โดยกำหนดกลุ่มคนที่ให้ไปสัมภาษณ์ ได้แก่
พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย พี่น้อง/ญาติ ชาย พี่น้อง/ญาติ หญิง ครู หมอ พระ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่
ของรัฐ และเขียนเป็นเอกสารส่ง ในครั้งที่ 3

ครั้งที่ 3 สุ่มนักศึกษาให้มาเสนอ

7. การสรุป 10 นาที

การประเมินผล

ครั้งที่ 1 การเขียนเอกสารทัศนะ ความเหลื่อมล้ำทางเพศมีจริงหรือไม่ในสังคมไทย เพราะอะไรในชั้นเรียน

ครั้งที่ 3 การเขียนเอกสารข้อมูลจากการไปสัมภาษณ์บุคคลสถานะต่างๆ เรื่องการตั้งครรภ์ไม่พร้อม และทัศนะ
ของนักศึกษาต่อข้อค้นพบ